UNIVERSUL JURIDIC

Marin VOICU

Jurisdicții și proceduri judiciare în Uniunea Europeană

UJ

II 40303

Prof. univ. dr. Marin VOICU

- fost judecător la CEDO
- membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință

C - 2 6 8 8 1 1

JURISDICȚII ȘI PROCEDURI JUDICIARE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

I. Instituțiile și Actele Uniunii Europene
II. Jurisdicțiile Uniunii Europene
III. Instrumente de procedură judiciară comunitară

268811
UNIVERSITATEA «DUNĂREA DE JOS» GALAȚI
BIBLIOTECA 1

Universul Juridic
București
-2010-

Cuprins

TITLUL I
INSTITUȚIILE ȘI ACTELE UNIUNII EUROPENE 7

Capitolul I
Instituțiile UE conform Tratatului de la Lisabona. Schița instituțională 7
1.1. Consiliul European 10
1.1.1. Rolul Consiliului European 10
1.1.2. Compunerea Consiliului European 10
1.1.3. Președinția Consiliului European 10
1.1.4. Atribuții 10
1.1.5. Reuniunile și deciziile Consiliului European 11
1. Reuniunile 11
2. Deciziile 11
1.1.6. Competențele Consiliului European 12
1. În materia politicilor generale 12
2. În materia politicii externe și de securitate comună 12
3. În materie instituțională 12
1.2. Consiliul (de Miniștri) 13
1.2.1. Rolul Consiliului 13
1.2.2. Alcătuirea Consiliului 13
1.2.3. Organizarea Consiliului 13
a. Formațiunile Consiliului 13
b. Președinția Consiliului 14
1.2.4. Sesiunile Consiliului 14
1.2.5. Rolul și competențele Consiliului 15
1.2.6. Deciziile Consiliului și cvorumul 15
b.1. Până la 31 octombrie 2014 16

b.2. Din 1 noiembrie 2014 până în 31 martie 2017 17
b.3. Compromisul Ioannina 17
4. Alte modalități de adoptare a deciziilor în cadrul Consiliului 18
a) Votul cu majoritatea simplă 18
b) Votul prin consens 18
c) Clauza „pasarelă" 18
1.3. Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene 18
1.3.1. Rolul Înaltului Reprezentant 18
1.3.2. Desemnarea Înaltului Reprezentant 19
1.3.3. Funcțiile Înaltului Reprezentant 19
1.3.4. Atribuțiile Înaltului Reprezentant 19
1.4. Comisia Europeană 20
1.4.1. Rolul Comisiei Europene 20
1.4.2. Compunerea Comisiei Europene 20
1. Până la 31 octombrie 2014 20
2. Începând cu 1 noiembrie 2014 20
1.4.3. Desemnarea Comisiei Europene 21
a. Alegerea președintelui Comisiei 21
b. Alegerea Comisiei 21
1.4.4. Moțiunea de cenzură a Parlamentului European 22
1.4.5. Competențele Comisiei Europene 22
1. Competențele președintelui Comisiei: 22
2. Competențele Comisiei Europene 23
1.5 Parlamentul European 24
1.5.1. Rolul Parlamentului European 24
1.5.2. Compunerea Parlamentului European 24
1.5.3. Alegerea Parlamentului European 25
1.5.4. Sesiunile Parlamentului European 26
a. Sesiunea anuală 26
b. Sesiunea extraordinară 26
c. Ședința publică 26
1.5.5. Organizarea Parlamentului European 27
1.5.6. Competențele Parlamentului European 27
1.5.7. Mediatorul european 28

Capitolul II
Actele juridice ale instituțiilor UE 30
Secțiunea 1. Izvoarele dreptului UE și ierarhia normelor comunitare 30
1.1.1. Dreptul originar 30
1.1.2. Dreptul derivat 30
a) Actele obligatorii (art. 249) 31
a.1. Regulamentul 31
a.2. Directiva 31
a.3. Decizia 31
b) Actele fără forță juridică obligatorie 32
1.1.3. Dreptul convențional 32
1.1.4. Jurisprudența 32
Secțiunea a 2-a. Actele juridice ale Uniunii Europene, conform Tratatului de la Lisabona și procedura de adoptare 33
2.1. Dreptul derivat 33
2.1.1. Regulamentul 33
2.1.2. Directiva 33
2.1.3. Decizia 34
2.1.4. Recomandarea și avizul 34
2.2. Actele legislative 34
2.2.1. procedura legislativă ordinară 34
2.2.2. procedura legislativă specială 34
2.3. Actele delegate 34
2.4. Actele de execuție 35
2.5. Procedura legislativă ordinară 35
2.5.1. Domeniul de aplicare al procedurii legislative ordinare 35
2.5.2. Schița actelor de procedură succesive 37
2.6. Procedura legislativă specială 41
2.7. Procedura de aprobare 41
2.8. Procedura de consultare 41
2.9. Procedura bugetară și cadrul financiar plurianual 42

TITLUL II
JURISDICȚIILE UNIUNII EUROPENE 44

Capitolul I
INSTANȚELE JUDICIARE. ORGANIZARE ȘI COMPETENȚĂ 44
Preliminarii 47
Secțiunea 1. Curtea de Justiție 48
1.1. Compunerea Curții 49
a. Judecătorii 49
a1. Numirea judecătorilor 50
a2. Statutul organic al judecătorilor 51
b. Președintele 52
c. Avocații generali 54
d. Prim-avocatul general 57
e. Referendarii 59
f. Grefierul 59
1.2. Competențele de judecată 60
1.3. Competențele Curții 63
a. Competențele contencioase și prejudiciale 63
b. Competențe consultative 66
Secțiunea a 2-a. Tribunalul de primă instanță (TPI) 67
2.1. Compunerea Tribunalului 68
2.2. Completele de judecată 70
2.3. Competențele contencioase ale Tribunalului 72
Secțiunea a 3-a. Camerele jurisdicționale 75
3.1. Tribunalul funcției publice (TFP) 75
3.2. Tribunalul brevetului comunitar 78

Capitolul II
PROCEDURA CONTENCIOASĂ 80
Secțiunea 1. Sediul materiei 80
Secțiunea a 2-a. Judecata 82
2.1. Cererea introductivă și termenele 82
2.1.1. Termenele de introducere a cererii 83
2.1.2. Limbile în cadrul procedurii 84

2.1.3. Cadrul procesual și intervenția 84
2.1.4. Renunțarea la judecată 86
2.2. Faza scrisă. Actele de procedură 87
2.3. Faza orală. Desfășurarea procedurii publice în ședința de judecată 89
2.4. Decizia 90
Secțiunea a 3-a. Recursuri contra hotărârilor și opoziția 92
3.1. Recursul în rectificare 93
3.1.1. Recursul în rectificarea erorilor materiale 93
3.1.2. Recursul în rectificarea omisiunii de a decide 93
3.2. Recursul de interpretare 94
3.3. Recursul în revizuire 94
3.4. Opoziția și terța opoziție 95
Secțiunea a 4-a. Referatul 97
4.1. Suspendarea executării actului atacat 98
4.2. Celelalte măsuri provizorii 101

Capitolul III
CĂILE DE RECURS DIRECTE 103
Secțiunea 1. Recursul în omisiune (încălcare) 103
1.1. Inițiativa recursului în omisiune 104
1.1.1. Art. 258 TFUE 104
1.1.2. Art. 259 TFUE 105
1.2. Procedura recursului în omisiune (încălcare) 107
1.2.1. Faza „diplomatică" 107
1.2.2. Faza precontencioasă 108
a. Punerea în întârziere 108
b. Avizul motivat 109
1.3. Faza contencioasă 111
1.4. Hotărârea de constatare a încălcării (în omisiune) 112
1.5. Neexecutarea hotărârii de încălcare 115
Secțiunea a 2-a. Recursul în anulare 117
2.1. Sediul materiei 117

2.2. Condiții de admisibilitate a recursului în anulare 119
2.2.1. Actele susceptibile de a face obiectul unui recurs în anulare 119
a. Un act ce emană de la o instituție sau un organism european 119
b. Un act cu efecte juridice obligatorii 120
2.2.2. Calitatea procesuală activă 122
a. Reclamanții instituționali 122
b. Persoanele fizice sau juridice 123
2.2.3. Interesul acțiunii 123
a. Destinatarul deciziei 124
b. Persoanele fizice sau juridice și regulamentele 124
c. Decizia adresată unui terț 125
d. Legătura directă și personală 125
2.2.4. Termenele 128
2.3. Motivele de recurs 130
2.4. Hotărârea de anulare 131
2.5. Excepția de nelegalitate 133
Secțiunea a 3-a. Recursul în carență 135
3.1. Sediul materiei 135
3.2. Titularii recursului în carență 136
3.2.1. Instituțiile Uniunii 137
3.2.2. Persoanele fizice sau juridice 137
3.3. Procedura în carență 138
3.3.1. Etapa precontencioasă – administrativă (recursul grațios) 138
3.3.2. Etapa contencioasă 139
Secțiunea a 4-a. Recursul în responsabilitate extracontractuală 141
4.1. Admisibilitatea recursului 142
4.1.1. Un comportament culpabil 143
a. Autorul comportamentului ilicit 143
b. Caracterul nelegal al comportamentului 144
4.1.2. Un prejudiciu 145
4.2. Hotărârea de despăgubire 146

Secțiunea a 5-a. Contenciosul funcției publice comunitare 146
5.1. Sediul materiei 146
5.2. Admisibilitatea recursului (acțiuni în contencios) 148
5.2.1. Recursul administrativ prealabil („recursul grațios") 148
5.2.2. Interesul de a acționa 149
5.2.3. Actul ce reprezintă un capăt de acuzare 150
5.3. Faza contencioasă 150

Capitolul IV
PROCEDURA HOTĂRÂRII PRELIMINARE. CHESTIUNEA PREJUDICIALĂ 152
Secțiunea 1. Sediul materiei 152
Secțiunea a 2-a. „Jurisdicția" națională, autoarea trimiterii prejudiciale 155
2.1. Criteriile de calificare stabilite de Curte 155
2.2. Caracterul facultativ sau obligatoriu al trimiterii prejudiciale 158
2.2.1. Trimiterea facultativă din partea jurisdicțiilor care nu statuează în ultimă instanță 158
2.2.2. Obligația de trimitere din partea jurisdicțiilor ce statuează în ultimă instanță 159
Secțiunea a 3-a. Competența prejudicială a Curții și procedura hotărârii prejudiciale 162
3.1. Normele de drept comunitar susceptibile de a fi interpretate de Curte 163
3.2. Procedura în fața Curții 165
3.3. Hotărârea preliminară 166
3.3.1. Forța obligatorie a deciziei prejudiciale 166
3.3.2. Efectul în timp al hotărârii 167

TITLUL III
INSTRUMENTE DE PROCEDURĂ JUDICIARĂ COMUNITARĂ 170
1. Dispoziții aplicabile din Tratatul UE – Lisabona, 1 decembrie 2009 171
2. Dispozițiile Tratatului privind funcționarea UE (TFUE) – Lisabona, 1 decembrie 2009, aplicabile CEJ a UE 172
3. Statutul Curții de Justiție – Protocolul 3 la TFUE –, al Tribunalului și al Tribunalului Funcției Publice (Anexa 1) Lisabona, 1 decembrie 2009 191
4. Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene – 19 iunie 1991, cu modificările succesive din perioada 21.02.1995-13.01. 2009 – Extras 220
5. Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene – 2 mai 1991, cu modificările succesive din perioada 24.09. 1994-16.08.2009 – Extras 280
6. Ghid destinat reprezentanților părților – ianuarie 2007 – (pentru agenți și avocați) cu privire la procedura scrisă și orală în fața Curții de Justiție 331
7. Instrucțiuni practice pentru părți – 16.06.2009 – în fata Tribunalului de Prima Instanță 361
8. Nota informativă a Curții de Justiție cu privire la formularea cererilor pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare de către organele jurisdicționale naționale (JOC 143, 11.06.2005) 389

Table of contents 405

Sommaire 413